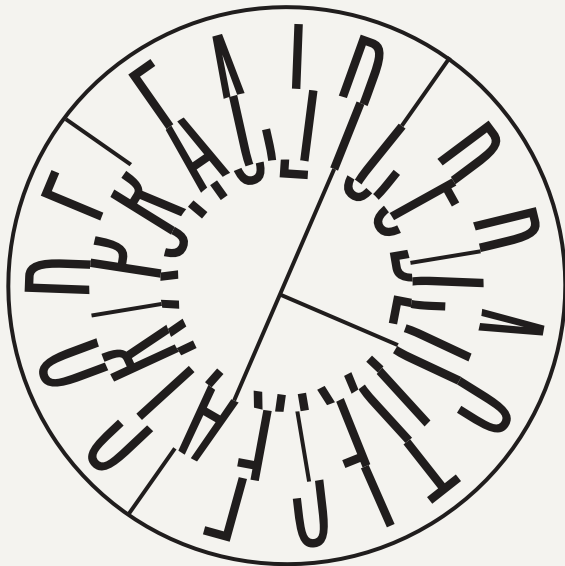

Fair Practice Code versie 1.0

Waarom de Fair Practice Code?

Er bestaat een breed gedragen en urgente behoefte aan het vormgeven en in stand houden van een gezonde culturele en creatieve sector. De Sociaal Economische Raad en de Raad voor Cultuur hebben in het adviesrapport 'Passie gewaardeerd' geconcludeerd dat de sector weliswaar hoogwaardig en internationaal toonaangevend is, maar dat er ook sprake is van uitholling en van een zorgelijke arbeidsmarkt.

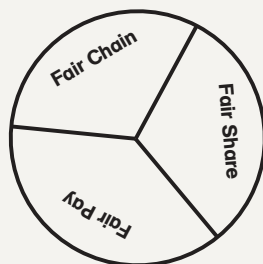
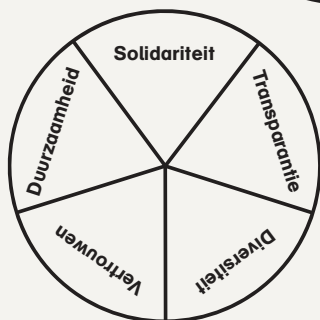
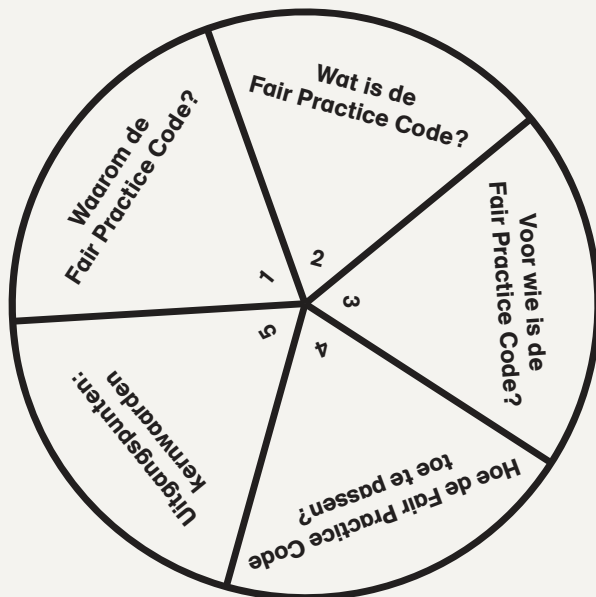
De sector heeft verantwoordelijkheid genomen door de handen ineen te slaan en samen een 'Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector' op te stellen, die in het najaar van 2017 wordt gepresenteerd. Hierin worden afspraken gemaakt om gezamenlijk de arbeidsmarktpositie van culturele professionals te verbeteren.

Eén van de afspraken in de arbeidsmarktagenda is het organiseren van een doorgaand maatschappelijk gesprek: alle betrokken partijen blijven ook na de presentatie van de arbeidsmarktagenda met elkaar in dialoog over dit onderwerp en resultaten worden gemonitord. De Fair Practice Code is een concrete uitwerking van de arbeidsmarktagenda, en de ontwikkeling, toepassing en evaluatie van de Fair Practice Code is een vast onderdeel van de doorgaande maatschappelijke dialoog.

Wat is de Fair Practice Code?

De Fair Practice Code wil een door een brede vertegenwoordiging van culturele en creatieve professionals overeengekomen normatief kader zijn voor duurzaam, eerlijk en transparant

ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. Het biedt een handreiking voor verantwoord marktgedrag en een uitnodiging tot kritische reflectie. Met de Fair Practice Code kunnen kunstenaars en creatieven samen met hun opdrachtgevers afspraken vastleggen. De Fair Practice Code verwijst naar de Governance Code Cultuur en Code Culturele Diversiteit en vormt daarop een aanvulling. Het doel is een gezonde sector, en een toekomstbestendige arbeidsmarkt en beroepspraktijk.

De code nodigt uit om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor een *Fair Chain*, waar kunstenaars en creatieven een *Fair Share* en *Fair Pay* toekomt van de waarde van hun vakmanschap, zeggingskracht en uniciteit in de samenleving. De Fair Practice Code functioneert als een paraplu waaronder voor verschillende sectoren regelingen en richtlijnen kunnen worden ontwikkeld die daadwerkelijk bijdragen aan een verbetering van het verdienvermogen en ontwikkelingsperspectieven voor werkenden in de culturele en creatieve sector. De Fair Practice Code heeft de vorm van een intentieverklaring. Eenieder die wil voldoen aan de Fair Practice Code en bij wil dragen aan de verdere ontwikkeling ervan, kan deze intentieverklaring ondertekenen.

Voor wie is de Fair Practice Code?

De Fair Practice Code richt zich op opdrachtgevers, werkgevers, werknemers en zelfstandige professionals in de culturele sector en creatieve industrie. Het betreft alle soorten werkverhoudingen, en geldt zowel voor gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde personen en organisaties. De culturele sector en creatieve industrie kennen de deelsectoren: podiumkunsten, erfgoed, beeldende kunst, film en letteren, architectuur, vormgeving en

nieuwe media, cultuureducatie, amateurkunst en bibliotheken, media & entertainment, creatieve zakelijke dienstverlening, archieven, mode en gaming. Zo horen bijvoorbeeld dansers, kunstenaars, restauratoren, filmmakers, ontwerpers, architecten en journalisten, maar ook alle ondersteuners en productiemedewerkers tot de doelgroep.

De code is ook bedoeld voor aan de sector gerelateerde instellingen, zoals brancheorganisaties, fondsen, het Rijk, Provincies en Gemeenten, namelijk om de verantwoordelijkheid te delen en voorwaarden te creëren om Fair Practice toe te passen, te ondersteunen en te promoten.

Tenslotte biedt de Fair Practice Code de afnemers van cultuur, het publiek, de mogelijkheid om een helder begrip toe te voegen aan de discussie rondom de waarde van kunst en cultuur; de code draagt bij aan meer waardering voor de rol van de culturele sector in onze economie en samenleving. Ook biedt de code het publiek inzicht in de beroepspraktijk en ethiek van verschillende spelers en werkenden in de cultuursector. De ondertekenaars van de Fair Practice Code zullen te vinden zijn op de nu in ontwikkeling zijnde website www.fairpracticecode.nl.

Hoe de Fair Practice Code toe te passen?

De Fair Practice Code zal zich ontwikkelen tot een praktisch instrument, waarmee een organisatie of individu toetst of de waarden die ten grondslag liggen aan de code zijn vertaald in concreet beleid, en of dit beleid in praktijk wordt toegepast. Die toepassing kan verschillen per sector.

Wie de code ondertekent, legt een intentieverklaring af. Met behulp van een checklist kunnen organisaties en zelfstandigen controleren of zij voldoen aan de criteria en afspraken die in de code zijn vastgelegd. Deze checklist zal samen met andere hulpmiddelen en informatie op de nu in ontwikkeling zijnde website www.fairpracticecode.nl te vinden zijn. Hier staan links naar bestaande afspraken in cao's, convenanten en andere relevante onderliggers die als voorbeeld of kader kunnen worden gehanteerd.

Wie de Fair Practice Code ondertekent mag het Fair Practice Label voeren. De ondertekenaar kan naar het Fair Practice Label verwijzen in communicatiemiddelen, contracten en onderhandelingen, waardoor publiekelijk zichtbaar wordt dat aan de Fair Practice Code wordt voldaan. De ondertekenaars tonen hiermee dat zij een actief Fair Practice beleid voeren, dat zij het trots dragen en dat zij op deze manier bijdragen aan het verspreiden van een breed gedragen solidariteit.

De sector wordt gekenmerkt door grote verscheidenheid. Maatwerk is daarom noodzakelijk en onontkoombaar. Niet iedere ondertekenaar zal altijd in staat zijn om alle onderdelen van de code letterlijk na te komen, daarom wordt het principe *pas toe en leg uit* gehanteerd. Als instellingen of organisaties in hun verantwoording uitleggen waarom ze wel of niet in staat waren bepaalde afspraken na te komen, worden zowel verborgen gebreken als best practices zichtbaar. Het samen blijven doorontwikkelen en toepassen van de Fair Practice Code is de gedeelde verantwoordelijkheid van de hele sector: werkgevers, opdrachtgevers, werknemers, kunstenaars, zelfstandigen, ondersteuners, fondsen, bonden, organisaties en overheden.

De Fair Practice Code biedt aanleiding om inzicht te geven en te vragen aan opdrachtgevers, opdrachtnemers en subsidiënten. Door te delen dat men het Fair Practice Label

voert, wordt kennis over de Fair Practice Code verspreid en wordt de toepassing ervan gestimuleerd.

Uitgangspunten: kernwaarden

In de afgelopen jaren zijn vele bijeenkomsten met betrokkenen georganiseerd over de uitgangspunten en waarden die ten grondslag moeten liggen aan de Fair Practice Code. Geïnspireerd door vergelijkbare initiatieven in ons omringende landen en in andere sectoren, werd onderzocht wat de noodzaak is van een eerlijke praktijk en op welke (voor)waarden deze moet worden gegrondvest. Dit vooronderzoek heeft geleid tot vijf gedeelde waarden, die de grondslag vormen voor de gedragscode en die een referentie zijn voor reflectie en evaluatie.

— **Solidariteit:** De noodzaak wordt erkend van een gemeenschappelijk belang en afhankelijkheid, zowel binnen de keten van creatie, productie en distributie binnen de sector zelf als binnen de samenleving als geheel. Dit betekent dat het vanzelfsprekend is om de belangen van anderen te verdedigen of verder te helpen, collectieve (auteursrecht) afspraken na te streven en het belang van collectieve verantwoordelijkheid te erkennen.

— **Transparantie:** Een voorwaarde voor vertrouwen en inzicht in elkaars belangen en mogelijkheden, is een zekere mate van openheid in beleid en bedrijfsvoering. Een transparante markt—die voor een deel wordt gefinancierd door maatschappelijke opdrachtgevers als fondsen en overheden—bevordert vertrouwen, eigenaarschap en biedt strategische en praktische kansen voor samenwerking.

— **Duurzaamheid:** Om het hoge niveau en het potentieel van de culturele en creatieve sector te behouden en te verhogen is het noodzakelijk dat ontmoediging van creatieve professionals wordt tegengegaan. Dit kan door middel van toekomstgericht beleid dat inzet op realistische beloning en arbeidsvoorwaarden, groei en ontwikkeling van menselijk kapitaal en een streven naar erkenning van de immateriële waarde van kunstenaars en creatieven voor de duurzame en creatieve kennissamenleving die we willen zijn.

— **Diversiteit:** De culturele en creatieve sector wil en moet meer ruimte en kansen bieden, aan iedereen, en is gebaat bij een betere afspiegeling van de bevolking (van de diversiteit die de bevolkingssamenstelling representeert), op alle organisatiegebieden en niveaus in de organisatie. Het gaat hierbij niet alleen over culturele of etnische achtergrond, maar ook over seksuele geaardheid, leeftijd, kennis en vaardigheden.

— **Vertrouwen:** Anders dan in veel andere sectoren in de samenleving is het in cultuur en in de creatieve sector – net als bijvoorbeeld in de wetenschap – moeilijk om inspanning, talent en arbeid direct te relateren aan kwaliteit en aan kwantitatieve ‘output’ met een meetbaar rendement. In plaats van afrekenen op output is vertrouwen in *outcome*, toewijding, kwaliteit en intentie een noodzakelijke waarde en voorwaarde voor succes.

Fair Practice Code Versie 1.0

concept-intentieverklaring

Ondergetekenden,

Overwegende dat:

- De culturele en creatieve sector een onmisbare waarde in de Nederlandse samenleving vertegenwoordigt en een breed maatschappelijk belang dient.
- De culturele en creatieve sector het visitekaartje is van Nederland en een belangrijke positieve bijdrage levert aan onze reputatie van innovatief, ondernemend en creatief land in het buitenland.
- De creativiteit en zeggingskracht van kunstenaars en creatieven de kern vormen van de unieke waarde die deze sector voor de samenleving vertegenwoordigt.
- De culturele en de creatieve sector gebaat is bij een grote verscheidenheid aan organisaties, ondernemingen en zelfstandige professionals, in uiteenlopende werkvelden.
- De economische waarde die door de culturele en creatieve sector wordt gecreëerd in veel gevallen niet terecht komt bij de sector of de maker.
- Eenieder die arbeid verricht, recht heeft op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld (Universele Rechten van de mens, Artikel 23.3).
- Het in het belang is van een toekomstgerichte, innovatieve culturele en creatieve sector dat arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden worden versterkt.

Stellen zichzelf tot doel:

Om, met in achtneming van:

De Governance Code Cultuur

De Code Culturele Diversiteit

Zich gezamenlijk in te zetten voor Fair Pay, Fair Share en Fair Chain:

- Een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering en respectvol, solidair en in vertrouwen met elkaars belangen rekening te houden ten dienste van een sterke sector die de potentie en kansen van creatieven en kunstenaars ten volle benut en doet renderen.

En de volgende kernwaarden uit te dragen en waar te maken:

Solidariteit

— Tegenover werk staat een eerlijke vergoeding

- Hierbij worden cao's en honorariumrichtlijnen zoveel mogelijk aangehouden. Betaling van (freelance) medewerkers geschiedt indien er geen cao is, redelijk en eerlijk. Afspraken over honoraria en vergoedingen kunnen in elke discipline worden ontwikkeld, voor zover niet aanwezig. Men maakt ook gezamenlijk afspraken over eerlijke auteursrechtvergoedingen voor exploitatie-overeenkomsten, op grond van Artikel 25c van de Auteurswet.
- Er wordt, met inachtneming van het belang van flexibiliteit in de sector, scherp gekeken naar de verhouding onbetaalde en betaalde krachten, secundaire arbeidsvoorwaarden

- en gelijke behandeling. Een vrijwilligers- of stageplaats aanbieden vereist dan ook een heldere definitie van de functie, de arbeidsvoorwaarden en een passende vergoeding.
- Opdrachtgevers (culturele instellingen of kunstenaars) werken alleen met opdrachtnemers ('onderaannemers') die volgens de Fair Practice Code werken.
- Bij pitches en prijsvragenbeleid wordt professionele arbeid voor alle deelnemers vergoed.
- **De culturele en creatieve sector moet gezamenlijk zorg dragen voor een sterk veld**
- Bijvoorbeeld door te verenigen en samen te delen, en door financiering van het collectief.
- Door een bijdrage te leveren aan de gezamenlijke belangenbehartiging, en door ondersteuning te bieden aan opleiding en ondernemerschap.

Transparantie

- **De bedrijfsvoering van organisaties (van fonds tot zzp'er en alles daartussen) is zo transparant mogelijk**
- Gegevens over bedrijfsvoering worden waar mogelijk gedeeld en publiek toegankelijk gemaakt, hetgeen leidt tot inzichtelijkheid in elkaars situatie.
- **De Fair Practice Code wordt uitgedragen en er wordt verantwoording over afgelegd**
- Publiek en privaat gefinancierde instellingen nemen de verantwoordelijkheid om de code toe te passen middels 'het pas toe en leg uit principe'.
- Kunstenaars en instellingen besteden er aandacht aan in hun project- en jaarverslagen.
- Het label wordt fysiek voor publiek (op bijvoorbeeld tickets of programmaboekjes) zichtbaar gemaakt.
- **De Governance Code Cultuur wordt nageleefd en uitgedragen.**

- **Kennis en expertise worden waar mogelijk gedeeld.**
- **De Fair Practice Code wordt ook nageleefd door onderaannemers.**

Duurzaamheid

- **Er wordt geproduceerd met het oog op de kwaliteit en de lange termijn**
  - Dat betekent dat er wordt geïnvesteerd in het potentieel en de ontwikkeling van werkenden en dat:
    - Scholing en ruimte tot ontwikkeling worden geboden waar mogelijk.
    - Evaluatie onderdeel is van een samenwerking.
    - Werkgevers en werknemers gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen om mentale en fysieke overbelasting te voorkomen.
  - Dat betekent dat de sector zich gemeenschappelijk inzet voor de ontwikkeling van gezamenlijk beleid voor verantwoord marktgedrag.
  - Dat betekent dat werkenden de verantwoordelijkheid nemen om hun diensten niet onder de kostprijs aan te bieden.
  - Dat betekent dat er constructief om wordt gegaan met al het materiële en immateriële kapitaal in de sector, met respect voor de persoonlijke investeringen in de culturele producten.

Diversiteit

- **Men draagt gezamenlijk zorg voor het implementeren van de Code Culturele Diversiteit, door deze in de eigen organisatie en het veld uit te voeren en elkaar erop aan te spreken.**
- **Men draagt gezamenlijk zorg voor brede representatie in publiek, programma en personeel en in vertegenwoordigende organen of beleidsvormende processen.**
- **Waar nodig worden de structuur van de eigen organisatie en de arbeidsvoorwaarden daarop aangepast.**

Vertrouwen

- **Er moet ruimte zijn voor maatwerk, bijvoorbeeld op het gebied van gestelde subsidie-eisen en bedrijfsdoelen. Er moet balans zijn tussen transparantie/bureaucratie enerzijds en het belang van de individuele instelling anderzijds.**
- **Kwaliteit wordt als uitgangspunt genomen.**
- **Men gaat op zorgvuldige wijze om met representatie en vermelding, door toe te zien op eigenaarschap, bronvermelding en rechtenafdracht.**
- **Men zorgt voor een laagdrempelige manier van het afwikkelen van geschillen, bijvoorbeeld door aansluiting bij de geschillencommissie auteurscontractenrecht.**
- **Partijen trachten in onderling overleg tot een oplossing voor een eventueel geschil te komen. De geschillencommissie auteurscontractenrecht kan voor geschillen inzake de exploitatieovereenkomst met mediation en bindend advies daarbij behulpzaam zijn.**

Opgesteld door de werkgroep Fair Practice Code:

- Anne Breure, directeur Veem House for Performance, werkgroep arbeidsmarktagenda, bestuur Kunsten '92
- Yvonne Grootenboer, werkgroep arbeidsmarktagenda, Platform BK
- Michelle Schulkens, Platform BK
- Jan Zoet, directeur Academie voor Theater en Dans, AHK, voorzitter Kunsten '92, werkgroep arbeidsmarktagenda (toehoorder)
- Marianne Versteegh, algemeen secretaris Kunsten '92, werkgroep arbeidsmarktagenda (coördinator)

Met dank voor de feedback van de controlegroep:

Katie Schreiber, Ministerie van OCW
Joachim Fleury, NAPK; Clifford Chance
Birgit Donker, Mondriaanfonds
Henriette Post, Fonds Podiumkunsten
Caspar de Kieft, Kunstenbond
Jo Houben, Cultuur + Ondernemen
Titia Haaxma, Cultuur + Ondernemen

P/a Kunsten '92

Herengracht 62
1015 BP Amsterdam
Telefoon 020 – 4220322
Mail: fairpracticecode@kunsten92.nl

versie 1.0

Fair Practice Code

